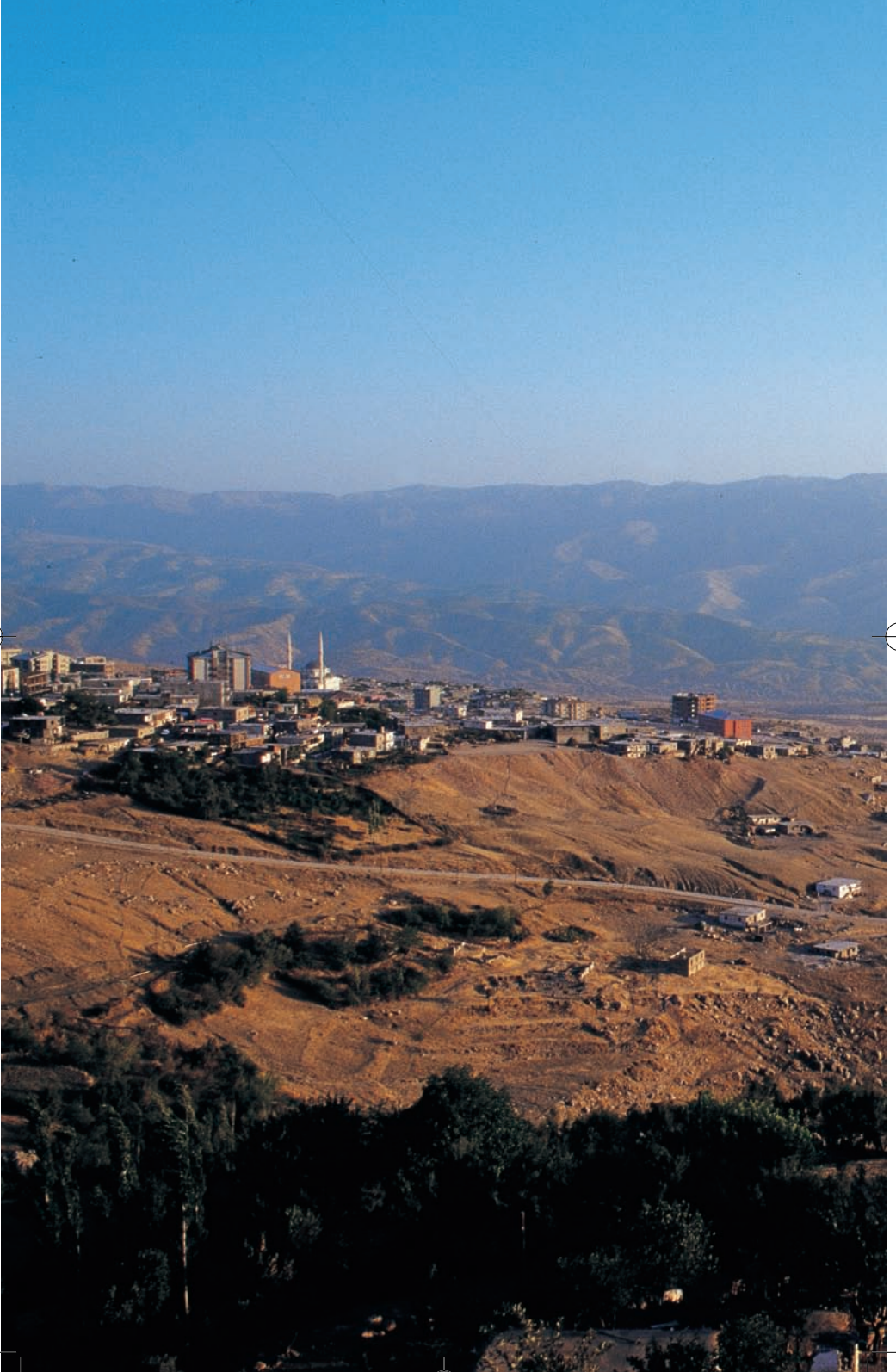
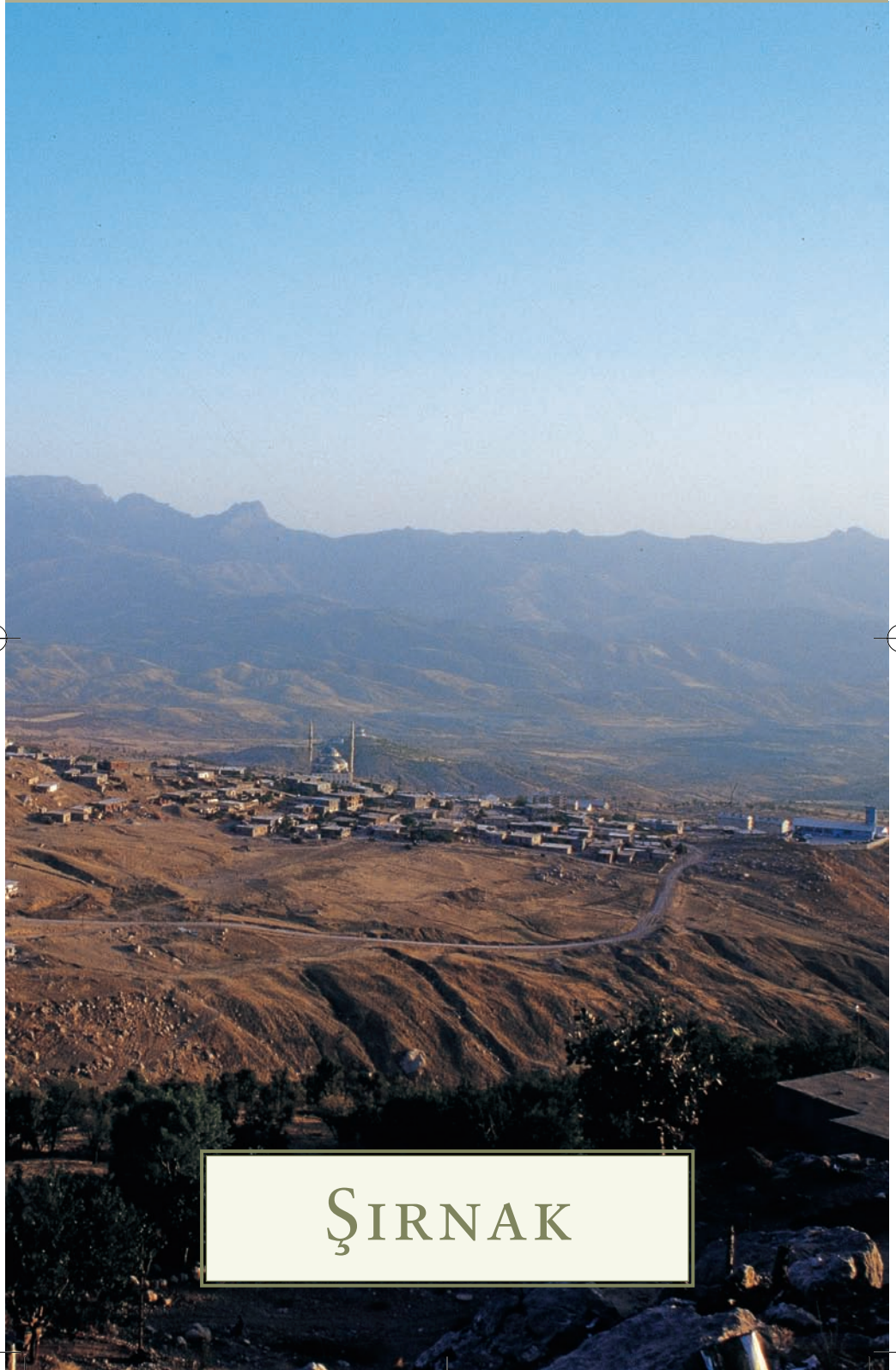

306 GÜNEYDOĞU ANADOLU REHBERİ

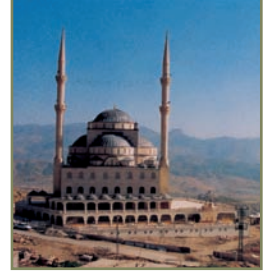

ŞIRNAK

BİR BAKIŞTA ŞIRNAK

Şirnak, Güneydoğu Anadolu'nun güneydoğusunda, Suriye-Irak sınırında bulunur. Kentin, bu sınır bölgesi hariç, hemen hemen tamamı dağlarla kaplıdır. Şirnak, 2114 metre yüksekliğindeki Cudi Dağı eteklerindedir. Cudi Dağı'nın tepesinde, içinde yüzlerce insanı barındıracak büyüklükte bir mağara vardır. Bu mağara hem doğal güzelliği, hem de içinde barındırdığı tarihi kalıntıları ile kentin önemli bir doğal zenginliğidir. Söylenceye göre Şirnak, tufandan sonra Nuh'un oğulları tarafından yazlık şehir olarak kurulmuştur. Şehrin ilk adı Şehr-i Nuh, daha sonra Şerneh ve günümüzde de Şirnak olmuştur. Şirnak, Osmanlı yönetimi zamanında Cizre'ye bağlı bir köy iken 1913 yılında yine Siirt'e bağlı ilçe oldu. 1990 yılında il yapıldı. Şirnak büyük şehirlere göç veren kentlerimizden biridir. Halkın geçimi tarım ve hayvancılığa dayanır.

Şirnak'ın genel görünümü (solda). Arkada Cudi Dağı görülüyor. Ceylani Camii şehrin en büyük camisidir (üste).

DAĞLAR VE AKARSULAR

İlin neredeyse tamamına yakın bölümü Güneydoğu Toros sistemine bağlı yüksek kütlelerden oluşur. Yörenin en önemli dağı Cudi Dağı'dır. Küpeli Dağı, Kelmehmet Dağı, Tanintanin Dağı, Namaz Dağı ve Altın Dağlar ilin önemli dağlarıdır. Şirnak ili kuzeyden güneye ve batıdan doğuya doğru havzalara ayrılmıştır. İl toprakları Dicle Havzası içinde sayılmaktadır. Şirnak'taki bütün akarsular Dicle'nin kollarını oluşturur. Şirnak'ın önemli akarsuları Kızılsu, Hezil ve Habur çaylarıdır.

CUDİ DAĞI VE NUH TUFANI EFSANESİ

Cudi dağı 2114 metre yüksekliğindedir; kentin güneyinde yer alır. Bazı inanışlara göre Nuh'un gemisi Cudi Dağı'ndadır. Söylenceye göre Şirnak, Nuh Tufanı'ndan sonra Nuh'un oğulları tarafından

yazlık yerleşim yeri olarak kurulmuştur. Kent adı "Nuh'un Şehri" anlamına gelir. Bu sözcük şehir anlamına gelen "Şir" ve Nuh anlamına gelen "Nak" sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuştur.

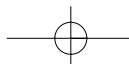

BİTKİ ÖRTÜSÜ

Şirnak'ın doğal bitki örtüsü bozkır özelliği taşır. Kentin ikliminin karasal olması bitki örtüsü üzerinde etkili olmuştur. Dağlık alanlarda yer alan ormanlar seyrekler. Orman altı bölgelerde ise kurakçıl bitkilere rastlanır. Beytüşşebap ve Uludere civarında dağların

yüksek yerlerinde alpin çayırları bulunur. Bölgenin belli başlı ağaç türü meşerdir.

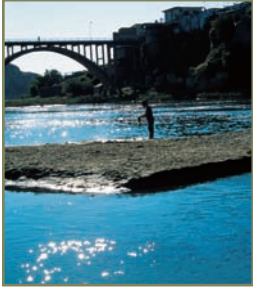

İLÇELERİ

Cizre

İslamiyet'in egemen olmasıyla şehre ada anlamına gelen Cezire adı verilmiştir. Bu isim Cumhuriyet döneminde Cizre olmuştur. Söylenceye göre tufandan sonra Nuh Peygamber ve gemisinde bulunanlar Cudi Dağı'nda karaya ayak basmışlar ve Cizre'ye gelip yerleşmişlerdir.

İdil

İlçenin tarihi M.Ö. 2000'li yıllara kadar uzanmaktadır. 1924 yılına kadar köy olan İdil, 1937 yılında Mardin'e bağlı ilçe olmuştur.

Silopi

1960 yılında Cizre'den ayrılarak Mardin'in ilçesi olmuştur. 1990 yılında da Mardin'den ayrılarak Şirnak iline bağlanmıştır.

Uludere

İlçe, Uludere adını içinden geçen dereden almıştır. Geçmiş M.Ö. 1000'li yıllara kadar uzanır. Cumhuriyetin ilamından sonra 1957 yılında ilçe yapıldı. 1990 yılında çıkarılan bir kanunla Şirnak'a bağlandı.

VADİLER

Dicle Vadisi: Koçtepe yöresinde il sınırları içine giren vadi Cizre'de Habur Vadisi ile birleştikten sonra Suriye topraklarına geçer.

Kızılsu Vadisi: Yassı Dağı'nın güney eteklerinden başlar. Vadi daha sonra doğuda Dicle Vadisi'ne açılır. Genellikle dar ve dik olan vadinin orta kesimleri biraz geniştir.

Behram Vadisi: Behram Vadisi güneydoğudan güneybatıya doğru geniş bir yay çizer. Türkiye-İrak sınırında Habur Vadisi'ne açılır.

Habur Vadisi: Nerdüş Platosu'nun güneyinden başlayan bu vadi çok derindir. Beytüşşebap'tan sonra güney yönünde uzanır ve buradan Irak topraklarına girer.

İlin suları Dicle Nehri'nde toplanır.

KİMLİK KARTI

İL NÜFUSU:

2000 YILINDA YAPILAN SAYIMA GÖRE 353.197 KİŞİ

ŞEHİR MERKEZİ NÜFUSU: 52.743

DENİZ SEVİYESİNDEN YÜKSEKLİĞİ: 1380 METRE

YÜZÖLÇÜMÜ: 7.172 KİLOMETRE KARE

İLÇE VE KÖY SAYISI: 6 İLÇE, 137 KÖY, 64 MEZRA

KOMŞU İLLER:

BATIDA MARDİN, KUZEYDE SİİRT,
DOĞUDA HAKKARİ, KUZEYBATIDA BATMAN,
KUZEYDOĞUDA VAN, GÜNEYDE İRAK VE SURIYE

GÖÇERLER VE YAYLA YAŞAMI

Sürekli bir yerleşim yerleri olmayan, yazın serin ve suyu bol yaylalarda, kışın daha sıcak ovalarda yaşayan doğayla barışık insanlardır. Yaşamlarını çadırlarda geçirirler ve hayvancılıkla geçimlerini sağlarlar. Hayvanları nerede doyarsa, oraya göçerler. Çocuklarının eğitimi nedeniyle göç aylarını okulların tatil olmasına göre ayarlarlar. Göçer kadınların en önemli uğraşlarından biri kilim ve halı dokumaktır. Elde ettikleri yünleri yıkayıp, eğirip iplik haline getirdikten sonra, yaylalarda yetişen çeşitli bitkilerin kökleriyle boyarlar. Oldukça zahmetli bir çalışma sonucu elde ettikleri bu ipliklerle yüzyıllardan beri kendi kültürlerini halı ve kilimlere yansıtırlar. Yayla yaşamının sonuna doğru, kışlık gereksinimleri olan hayvansal gıdalarını hazırlarlar. Son yıllarda gerek terör, gerek ekonomik nedenlerle göçerlerin sayısı oldukça azaldı. Göçerler, bin yıllardır süregelen bu yaşam biçimlerini terkederek, zamanın koşullarına uyup yerleşik olmaya başladılar.

Çağlar boyunca süregelen göçer hayatının oluşturduğu aşiret örgütlenmesi günümüzde de bir ölçüde etkilidir. Baba soyuna bağlılık ve kan başına dayalı akrabalıklar en belirleyici unsurdur. Aşiretler içe dönük, kapalı bir ekonomi ve toplumsal yapıya sahiptirler.

Güneydoğu Anadolu'da yaklaşık 4 bin ailenin göçer yaşam sürdürdüğü tahmin ediliyor. Beş ay yaylada kalan göçerler soğuklarla birlikte kışlaklara inerler.

KUZU KIRKMA VE YAYLA ŞENLİĞİ

Yöre kültüründe önemli bir yer tutan ve binlerce kişinin katılımıyla düzenlenen kuzu kırma şenliği ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamın renkli ve canlı örneklerinden biridir. Bu şenliklerde giyilen yerel giysiler, oynanan oyunlar, söylenen türküler, çevrilen kuzular, bereketin ve cömertliğin sergilendiği yer sofraları yöre kültürü ve misafirperverliğinin en renkli ve zengin görüntüleridir.

HAYVANCILIK

Hayvancılık, Şırnak ekonomisinin en önemli gelir kaynaklarından. Hayvanlardan et, süt, süt ürünleri, yapağı, deri ve gübre elde edilir. Yaylaların geniş yer tutması ve arazi yapısının engebeli olması nedeniyle en çok küçükbaş hayvan beslenir. Bu daha çok göçerlerin işidir. En çok kıl keçisi, koyun ve yöreye özgü kahverengi tüylü tiftik keçisi beslenir. Ancak, hayvan ırklarının verimsizliği ya da beslenme imkansızlıkları nedeniyle sebebiyle hayvancılıktan elde edilen gelirin büyük bölümünü canlı hayvan ticareti oluşturur. Hayvancılık, ildeki giyim kuşamda ve el sanatlarında da etkilidir.

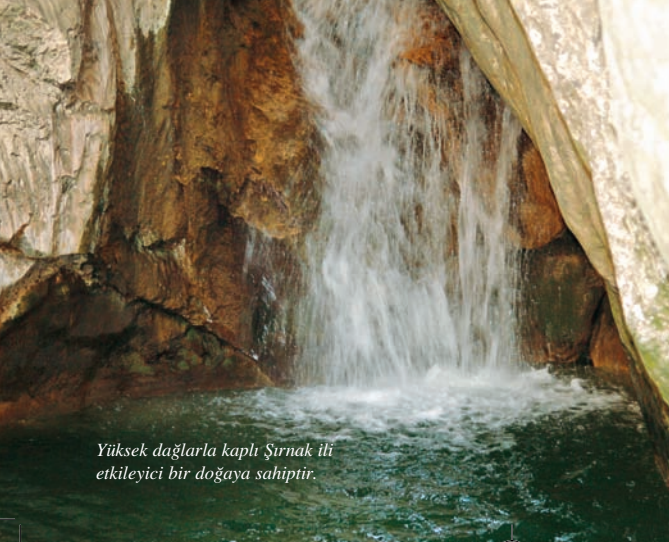

*Yöresel giysileri içinde
Şırnaklı kadınlar*

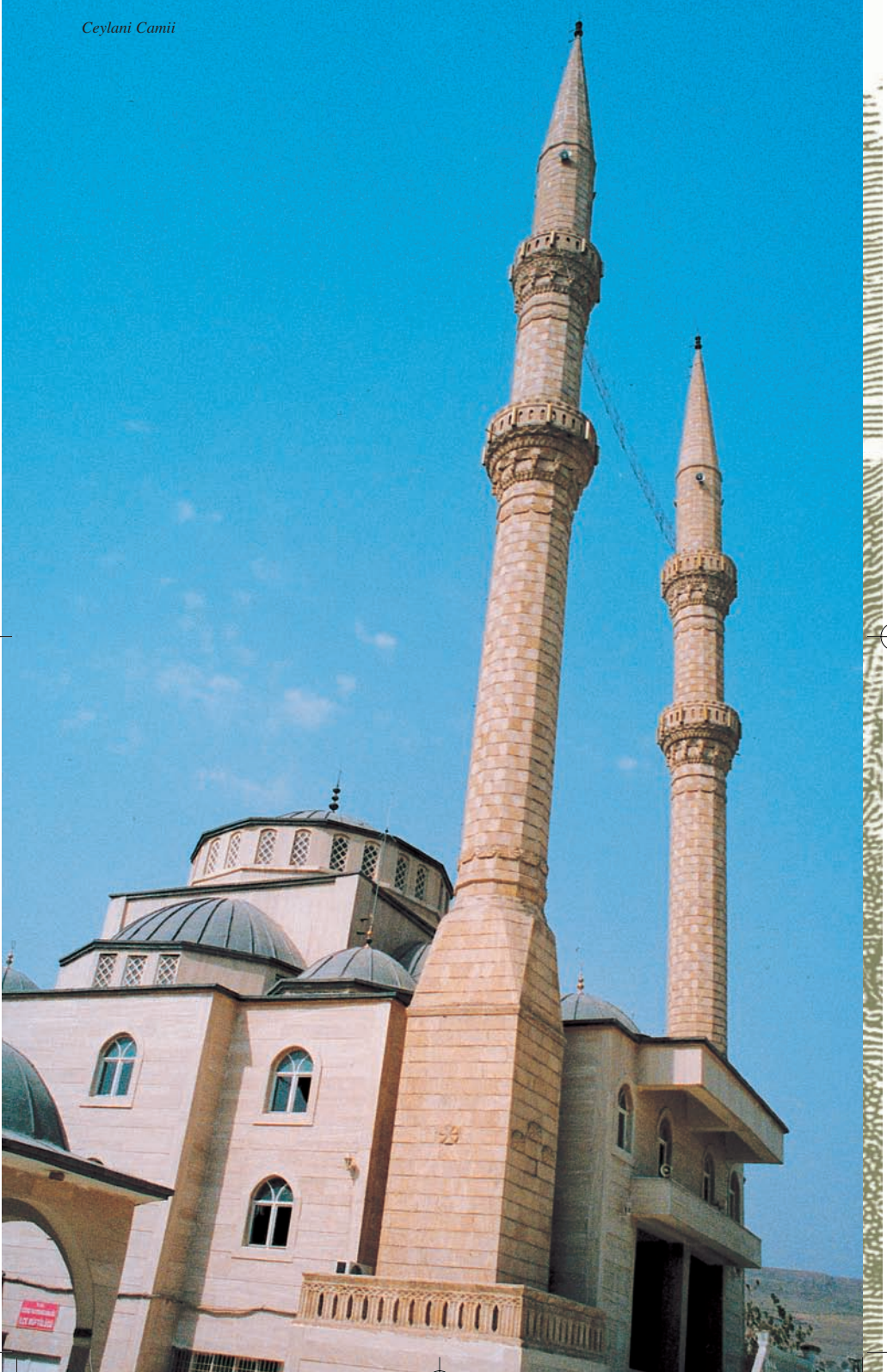
314 GÜNEYDOĞU ANADOLU REHBERİ

Yüksek dağlarla kaplı Şırnak ili etkileyici bir doğaya sahiptir.

Ceylani Camii

ŞIRNAK'IN TARİHİ

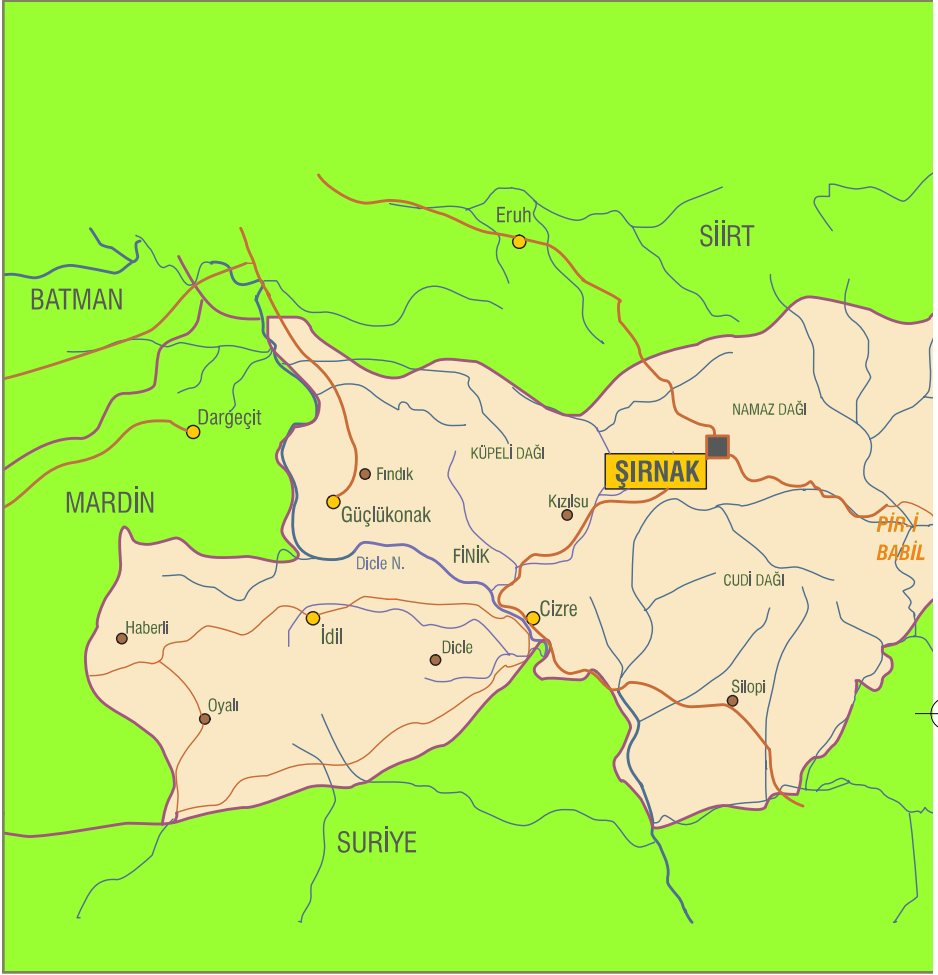
Şirnak kentinin, Nuh Tufanı'ndan sonra Cizre'de kurulan kentle birlikte yazlık yerleşim yeri olarak kullanıldığı söylenir. Ancak Şirnak ve çevresinde tespit edilen 16 adet tarihöncesi yerleşim yerinin genel olarak Kalkolitik Çağ'a ait olması, bölge tarihinin daha eskiye gittiğini kanıtlar. Şirnak, M.Ö. 3000'lerde Hurri topraklarındaydı. M.Ö. 2200 yıllarında Babil Krallığı'nın önemli bir merkezi haline geldi; Gudiler'in başkenti Bajar Kord şehri de Silopi'de kuruldu. M.Ö. 1260'larda Asurlular, daha sonra Akadlar, M.Ö. 775 yıllarında Urartular bölgeye hakim oldu. M.Ö. 625'te başlayan İran devletlerinin hakimiyeti M.Ö. 332'de Makedonlar'ın gelişine kadar sürdü. M.Ö. 320-140 yıllarında Selevkoslar, M.Ö. 92 yılından itibaren Romalılar egemen oldu. Roma

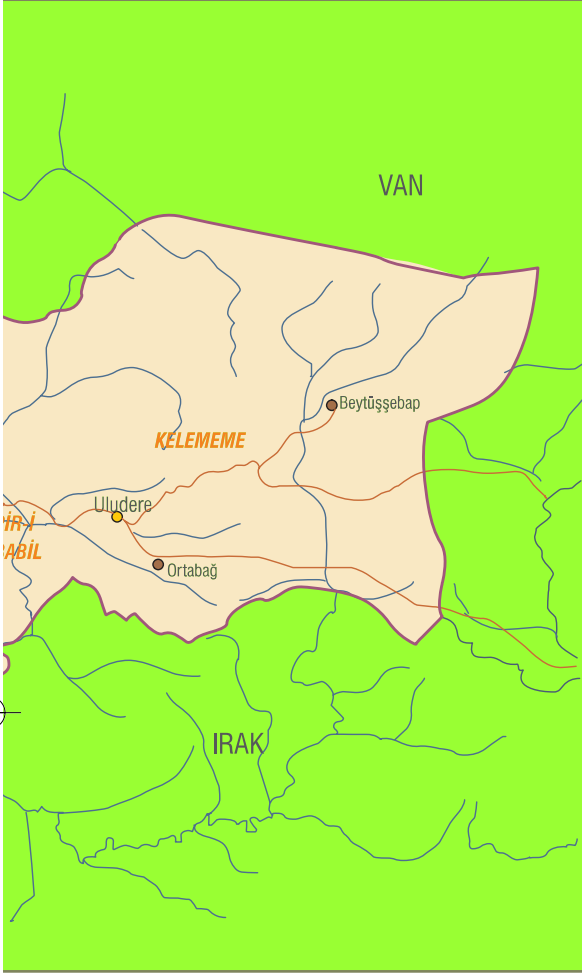

İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla Bizans sınırlarında kaldı. Şirnak ve çevresinde 57 yıldan itibaren Hıristiyanlık yayılmaya başladıysa da 639 yılında Hz. Ömer'in halifeliği zamanında bölge İslam hakimiyetine girdi. Uzun süre Emevi ve Abbasi kontrolünde kaldı, 1071 yılından sonra Türkler'in eline geçti. Bu dönemde Artuklular, İnanoğulları ve Suriye Selçukluları gibi küçük devletler kuruldu; başta Cizre Beyi olmak üzere yerel beyler bölgede söz sahibi oldu. 13. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Moğollar, 1400'lerin başından itibaren Akkoyunlular'ın egemenliğine geçti. Şirnak ve çevresinin büyük bir bölümü 16. yüzyılda Osmanlı topraklarına katılarak köy statüsünde Cizre'ye bağlandı. 1913 yılında ilçe statüsünde Siirt iline bağlanan kent, 1990 yılında il oldu.

318 GÜNEYDOĞU ANADOLU REHBERİ

Cami, Medrese ve Türbeler

- 1 CIZRE ULU CAMİİ
- 2 NUH PEYGAMBER CAMİİ
- 3 MİR ABDAL CAMİİ, ABDALİYE MEDRESESİ VE MEM-U-ZİN TÜRBESİ
- 4 KIRMIZI MEDRESE VE AHMED EL CEZERİ TÜRBESİ

Kiliseler

- 5 MERYEM ANA KİLİSESİ
- 6 MOR YAKUP AZİZEVİ

Kaleler

- 7 CİZRE KALESİ VE SURLARI
- 8 ÇALTEPE KÖYÜ HAZRETİ SÜLEYMAN KALESİ

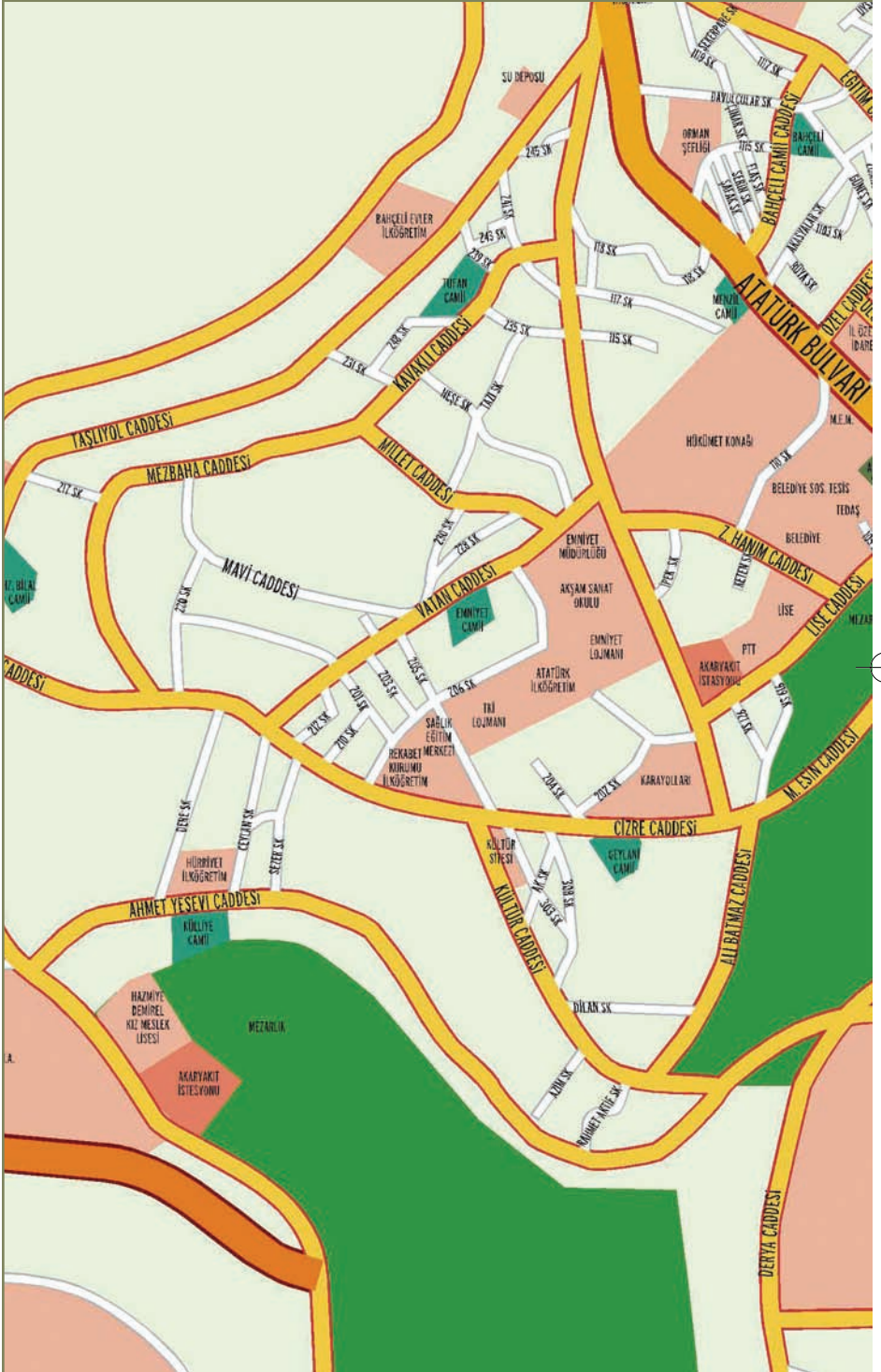
Köprüler

- 9 YASEF KÖPRÜSÜ (CİZRE KÖPRÜSÜ)
- 10 AKABİN (DEŞT) KÖPRÜSÜ
- 11 KASRIK KÖPRÜSÜ

Diğer Yerler

- 12 İSMAİL EBUL-İZ EL CEZERİ MÜZESİ
- 13 DIRHELER (DEV EVLERİ)
- 14 FİNİK ÖREN YERİ
- 15 BABİL ÖREN YERİ
- 16 KASRIK ÖREN YERİ
- 17 CUDİ DAĞI

Cizre Ulu Camii kubbe içi

1 CİZRE ULU CAMİİ

Cizre, Dağ Kapı Mahallesi
639 yılında kiliseden camiye çevrilmiştir. Abbasi döneminde onarım görmüş, 1160 yılında Cizre Emiri Baz Şah'ın oğlu Emir Ali Sencer tarafından çeşitli eklemeler yapılmıştır. 1156 yılında yapılmış olan minaresinde sırlı tuğlalar ve çiniler vardır. Ortası delik taşlar üst üste koyulup üzerlerine kubbeler oturtularak inşa edilmiştir. Taç kapının her iki yanında üçer adet daha giriş kapısı bulunmaktadır. Her kapının üzerinde ayet ve sureler yazlıdır. Büyük demir kapısı 1983'ten beri Topkapı Sarayı Müzesi'nde muhafaza altındadır. İsmail Ebul-iz El Cezeri tarafından yapılan kapı tokmakları dünyaca meşhur bir oymacılık sanatı örneğidir.

Nuh Peygamber Camii minberi

2 NUH PEYGAMBER CAMİİ

Cizre, Dağ Kapı Mahallesi
Nuh Peygamber'in mezarı

olduğu ileri sürülen bu yer önemli bir ibadet yeridir. Orijinalinde kilise kalıntısının üzerine yapılan eski cami daha sonra yıkılmış ve yeniden inşa edilmiştir. Bodrum katında bulunan Nuh Peygamber'in mezarı üzerinde özel ahşap oyma lahit ile bir türbe vardır. Aynı külliye içinde 12. yüzyılda yaşamış ünlü bilimadamı İsmail Ebul-iz El Cezeri'nin türbesi de yer alır.

3 MİR ABDAL CAMİİ, ABDALİYE MEDRESESİ VE MEM-U-ZİN TÜRBESESİ

Cizre, Dağ Kapı Mahallesi, Cizre Surları üzerinde

1437 yılında Cizre Beyi Emir Abdullah (Abdal) Seyfeddin Bohti tarafından yaptırılmıştır. Şair ve yazar Ahmed Hani tarafından manzum olarak kaleme alınmış olan, 15. yüzyılda Cizre Azizan Beyliği Dönemi'nde yaşandığı söylenen aşk hikayesinin kahramanları Mem ve Zin ile bu aşka karşı çıkan Bekir'in türbeleri caminin güney bölümü bodrum katındadır. Üstü kubbeli, siyah bazalt taştan yapılmıştır. Medrese bölümü bir mescit, iki adet öğrenci odası ve müderris odalarından oluşur.

4 KIRMIZI MEDRESE VE AHMED EL CEZERİ TÜRBESESİ

Cizre, Dağ Kapı Mahallesi ve Şah Mahallesi'nin keşiştiği noktada, sur üzerinde

Cizre Beyliği döneminde II. Han Şeref Bey tarafından 15. yüzyılda yaptırılmıştır. Selçuklu açık avlulu medrese tipindedir. Cizre'ye özgü kırmızı tuğlalardan örüldüğü için Kırmızı Medrese adını almıştır. Dikdörtgen şeklinde bir avlusu vardır. Avlunun doğu, batı ve kuzeyinde dershaneler, yemekhane, öğretmen lojmanları ve güneyinde mescit bulunur. Mescidin altında yazar ve şair Şeyh Ahmed El Cezeri ile Cizre emirlerine ait aile mezarlığı yer alır. 2.82 x 3.78 metre ölçülerindeki mihrabı beyaz taştan yapılmıştır.

Meryem Ana Kilisesi

5 MERYEM ANA KİLİSESİ

İdil, Merkez

İdil, Hatay ve Midyat'tan sonra Anadolu'da Hıristiyanlığın yayıldığı üçüncü yerleşim birimidir. Kilisenin temeli 57 yılında atılmış ve 3 bölüm olarak inşa edilmiştir. Günümüzde bir bölümü yıkılmış durumdadır.

6 MOR YAKUP AZİZEVİ

İdil, Öğündük Köyü

600'lü yıllarda yapıldığı sanılmaktadır. İlçede Süryaniler'in çoğunlukta olduğu dönemlerde, pazar günü yapılan ayinlerde kilise yetmediğinde, buradaki cemaat tarafından kilise yerine kullanılmıştır.

7 CİZRE KALESİ VE SURLARI

Şehrin kuzeyinde, Dicle kıyısında

Kale ve surlar M.Ö. 4000 yıllarında Gudi İmparatorluğu zamanında yaptırılmış, Asurlular, Babilliler, Medler, Emevi ve

Abbasiler döneminde onarılmıştır. Kaledeki Seyfiyye Medresesi Emir Seyfeddin İbn İzzeddin Bey tarafından yaptırılmıştır. Günümüzde mihrabı hâlâ yerindedir. Kale ve surlar siyah bazalt taştan inşa edilmiştir. Bey ve saray binaları, mescit, medrese, zindan, divan ve askeri kısımlar vardır. Kalenin doğusunda Dicle içinde bulunan kayalar yazlık toplantı yeri olarak kullanılmıştır. İslam döneminde Kuran-ı Kerim'in tamamı surlara yazdırılmıştır. Sasani Hükümdarı Erdeşir Babekan döneminde Sarayburnu kapısı yaptırılıp, aslanlar ve kitabe koyulmuştur. Günümüzde sırım karakolu olarak kullanılmaktadır.

8 ÇALTEPE KÖYÜ HAZRETİ SÜLEYMAN KALESİ

Kurtalan İlçesi'nin 30 km. güneyi, Güçlükonak İlçesi, Çaltepe Köyü

Yöre halkı arasında Süleyman Peygamberin çok sevdiği eşi Saba Melikesi Belkis'a armağan olarak Hısta kapıcısı ile birlikte yapıldığına inanılır. Daha önceleri Siirt sınırlarında olan kale, son değişikliklerle Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi sınırlarına dahil olmuştur. Dicle ile Botan Çayı'nın birleştiği yerdedir. Nehrin yükselen sularını engellemek amacıyla kıyı boyunca yüksek sur ve burçlar halinde inşa edilmiştir. Kare ve yarım daire planlı olan burçlar 38.5 x 5.5 metre boyutlarındadır. Nehir kıyısına ulaşmayı sağlayan bir merdiveni vardır. Moloz, kırma, kesme taş ve tuğla kullanılarak inşa edilmiştir. Günümüze ancak kalıntıları ulaşabilmiştir.

9 YAŞEF KÖPRÜSÜ (CIZRE KÖPRÜSÜ)

Cizre, Dicle üzerinde, Cizre Surları'na 2 km. mesafede 1164 yılında Zengi Devleti'nin Veziri Cemaeddin İsfehani tarafından ikinci kez onarım yaptırıldığına dair bir kitabesi

vardır. 12 adet burç üzerinde 8 gezegen kabartması bulunur. Köprü'nün üzerinde Ashabi-kehf (Uyuyan yatırlar) adları yazılıdır. İnsan ve hayvan figürleriyle süsüdür.

10 AKABİN (DEŞT) KÖPRÜSÜ

Cizre, Merkez İmameddin Zengi'nin oğlu Kubbeddin Mevdut Han tarafından yaptırılmıştır. Fevzi Çakmak Cizre'ye geldiğinde köprüyü onarıma aldırıldığından Fevzi Çakmak Köprüsü olarak da anılır. Üzerinde aslan ve oğlak figürleri vardır. Dört kemer ve iki göz üzerine inşa edilmiş, Cumhuriyet öncesi ve sonrası yapılan onarımlarda üç büyük kemer ve iki göze indirilmiştir.

11 KASRIK KÖPRÜSÜ

Cizre'ye 11 km. uzaklıkta İlk temellerinin Gudiler'den kaldığı söylenmektedir. Cizre

Kasrik Köprüsü

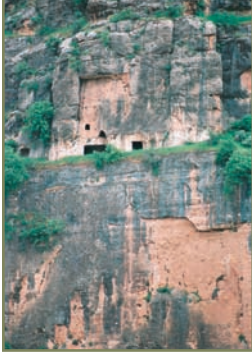

Yasef Köprüsü (Cizre Köprüsü)

Beyi Emir Muhammed zamanında ikinci kez onarım gördüğü bilinir.

12 İSMAİL EBUL-İZ EL CEZERİ MÜZESİ

Cizre, Merkez 1153 yılında Cizre'de doğan El Cezeri, 12. yüzyılın ikinci yarısı ile 13. yüzyılın ilk yarısında Artuklu hükümdarlarının hizmetinde Diyarbakır'da yaşadı. Artuklu sarayının baş mühendisi olarak çalıştı. Tarihte otomatik makinelerle uğraşan ilk mekanikçi olarak bilinen El Cezeri'nin eserleri, günümüz mekanik ve sibernetik bilimlerinin temel taşlarını oluşturur. Tasarladığı ve yaptığı mekanik araçların hemen hepsi su gücü ve çeşitli malzemelerden elde edilen basınçla çalışmaktaydı. 1233 yılında vefat eden El Cezeri'nin mezarı

Dirheler (Dev Evleri)

Cizre'deki Nuh Peygamber Camii avlusundadır. Abdullah Yaşın tarafından 1996 yılında Ebul-iz İlköğretim Okulu'nun bir odasında bilimadamı adına bir müze açılmıştır. Müzede çeşitli dönemlere ait yaklaşık 280 arkeolojik ve etnografik eser vardır.

13 DİRHELER (DEV EVLERİ)

Beytüşşebap İlçesi, Fargoşın Yaylası

Kayalara oyulmuş dört büyük yapıdan oluşan Dirheler'in (Dev Evleri) Asur saldırılarına karşı haber alma kuleleri olarak kullanıldığı ya da yaylaya göç sırasında barınak amacıyla yapıldıkları tahmin edilir.

14 FİNİK ÖREN YERİ

Güçlükonak, Damlarca ve Eskiyaçı köyleri arasında
Geçmiş M.Ö. 4000 yıllarına kadar giden ören yeri dağlık bir bölgede konumlanmıştır. Alanda saray, zindan, sarnıç ve beyaz kalker taşın oyulmasıyla yapılmış

Mehmet Ağa Kasrı

çok sayıda mağara ev bulunmaktadır. Finik Kalesi'nin kuzeyinde kayaya işlenmiş bir kadın kabartmasıyla, köyün kuzeydoğusunda yan yana duran bir kadın ve bir erkek kabartması bulunmaktadır. Dicle Nehri sahilinde doğal kalker taştan suru olduğu gibi diğer bölümlerde de sur izleri vardır. Surun içinde kale, zindan, evler, çeşitli bölümler vardır. Sur sınırları içinde bir kabartma heykel vardır.

15 BABİL ÖREN YERİ

Cizre'nin 20 km. güneybatısında, Suriye sınırı üzerindeki Kebeli Köyü'nde
Çevresi Babil döneminde yapılmış dikdörtgen biçiminde surlarla çevrilidir. Dış kaleyi oluşturan bu surlarda yaklaşık 30 adet burç vardır. İç kale ise daire biçimindedir. Surlar yontulmamış bazalt kayalardan, yapılar ise beyaz kalker taşından yapılmıştır. 1992 yılında yapılan çalışmalarla ele geçirilen Asur hükümdarına

ait bir heykel Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenmektedir.

16 KASRIK ÖREN YERİ

Şirnak-Cizre karayolunun 30. km.'sinde

Cizre ve Finik beylerinin bu yöreyi yazlık olarak kullandıkları bilinmektedir. Bir boğaz içinde yer alan yerleşmede, tarihi su bentleri, heykeller ve kent kalıntıları bulunmaktadır. Günümüzde Cizre halkı tarafından mesire yeri olarak kullanılmaktadır.

17 MEHMET AĞA KASRI

Cizre Merkez Dağkapı Mahallesi

Bu tarihi ev kuzey-güney doğrultusunda düz bir arazi üzerinde, 19. yüzyılın sonlarına doğru inşa edilmiştir. Hamidiye Binbaşısı Fettah Ağa tarafından yaptırılmıştır. Ev, dıştan 23.6 x 32.50 metre ölçülerinde kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen planlı olarak inşa edilmiştir. Avlulu, iki eyvanlı ve iki katlıdır. Dıştan düz dam örtülüdür. Düzgün kesme taş malzemeden inşa edilmiştir. Bu taşların bir bölümü siyah bazalt, bir bölümü ise beyaz kalkerdir. Günümüzde ara bölümlere duvarlar örülerek birkaç aile tarafından kullanılacak şekilde dönüştürülmüştür.

Cizre'nin güney kesimindeki mezarlıkta 19. yüzyıl sonu ve 20 yüzyıl başına ait, baş ve ayak uçları şahideli, üzerlerinde kitabe dışında sembolik anlatımlı bir takım süslemeler ya da silah kabartmaları bulunan mezar taşları yer almaktadır.

18 CUDİ DAĞI

Şırnak il merkezinin güneyinde

Kuran-ı Kerim'de, Tevrat'ın Arami dilindeki eski tefsirlerinde ve pek çok gezgin ve tarihçinin yapıtlarında Nuh'un Gemisi'nin Cudi Dağı üzerinde durduğu anlatılır. Nuh'un mezarının Cizre'de bulunması, Şırnak'a bir zamanlar Şehr-i Nuh denmesi ve Cizre surlarının gemi biçiminde olması da buna kanıt olarak gösterilir. Dağın zirvesinde Sefine (Gemi) adıyla anılan 500 metre yükseklikte bir düzlük bulunmakta ve Nuh'un gemisinin burada olduğuna inanılmaktadır. Bu düzlük 1-2 metrelik taş bir duvarla çevrilidir. Çeşitli kaynaklarda bu alanın Nuh'un yaptırıldığı bir ibadet yeri olduğu ve daha

sonra Hıristiyanlığın yayılmasıyla Deyr-el Cudi diye anılan bir kilise yapıldığı belirtilir. Sefine'nin batısında iki taş örgü sarmıc ve doğal kuyular bulunmaktadır. Güneydoğusunda bulunan ve Cilmire adı verilen yerde çeşitli kabartmalar, taş heykeller ve Asur Kralı Sanherib'e ait bir kitabe vardır. Doruğa yakın noktadaki büyük mağarada at ve hayvan kabartmaları görülür. Araç ulaşımı olmayan dağa birkaç noktadan tırmanılarak ulaşılır. Her yıl civar köylerden gelenler özellikle haziran ve temmuz aylarında Cudi Dağı'na çıkıp ibadet eder.

ŞIRNAK KÜLTÜRÜ

Şırnak el sanatlarının başında dokumacılık ve şalşepik kumaşı üretimi gelir. Özellikle tiftik keçilerinden elde edilen tüyler ve koyun yünüyle dokunan şallar dikkate değer güzelliktedir. Keçe, halı, buğday sapından yapılmış tepşiler, tahta kaşık ve seccadeler Şırnak'ın diğer el sanatları zenginliğini oluşturur.

HALK OYUNLARI

Yörede oynanan halk oyunlarının hepsinin bilinen bir geçmişi ve öyküsü vardır. Şırnak halk oyunlarının her biri farklı ilçelerde kendine özgü özellikler taşır. Halk oyunlarında genellikle davul ve zurna çalınır. Son zamanlarda oyunlara bağlama, cümbüş ve darbükayla da eşlik edilmektedir. Şırnak'ın belli başlı oyunları şunlardır: İkiayak, Yerinde, Şihani, Bablekan, Sunvan ve Kulungı.

ŞALŞEPİK

Avrupalıların uzakdoğu ile ipek ticareti yaptığı dönemlerden beri Şırnak'ta Şalşepik denilen bir kumaş dokunur. Kumaşın ana maddesi tiftiktir. Tiftiğin dışında yün, pamuk, iplik ve benzeri malzeme kullanılır. Şırnak halkının yerel giysisi bu kumaştandır. Halkın tercihlerine göre dokunur. Genellikle her motifin kendine göre bir anlamı vardır. Kişiye özel de yapılabilir.

GIYSİLER

Kadınların giysisi fistanıdır. Paçası ayak bileklerine kadar uzanır. Bu giysi genel olarak kadife ve çemçem denilen kumaştandır. Kadınlar başlarına kıtan denilen uzunca bir tülbent bağlarlar. Erkekler ise şalşepik denilen kumaştandır bir giysi giyerler. Yazın serin kışın sıcak tutan ve tiftikten üretilen "raşık" adı verilen bir patik de kullanılır. Yörede adına "kalkık" denilen bir ayakkabı giyilir. Bunlar, keçi derisinden üretilir. Keçi derisi inceltildikten sonra haline getirildikten sonra örülerek ayakkabı yapılır. Fakat son yıllarda modern giysilerin kullanılmasıyla geleneksel giysiler değişime uğramıştır.

KİLİMLER VE MOTİFLER

Kilimlerin ana malzemesi kök boya ile boyanmış yün ipiklerdir. Kilimler Şırnak'ın hemen her yöresinde dokunur. Beytüşşebap ilçesinde özellikle Jirki aşiretinin dokuduğu kilimler çok inlüdür. Pek çok kilimin deseni insanların sevincini, umudunu, acısını ve dileklerini yansıtır.

Yıldız deseni

Sabahın erken saatlerinde gökyüzünde kalan tek-tük yıldızın görüntüsünü anlatır.

Gubale Cıldor

Kocası tarafından hırpalanan kadının duygularını yansıtır.

Gülbeyan

Doğadaki güllerden esinlenerek oluşturulan bir desendir.

Lilüper

Eşinin ailesi ile birlikte yaşamak istemeyen gelinin dileklerini yansıtır.

ŞIRNAK MUTFAĞI

Şırnak mutfağının temelini et, süt ve buğday oluşturur. Bu malzemelerden yapılan mumar, keşkek, perde pilavı, gutilik ve sirik gibi pek çok yemek çeşidi vardır.

YEMEKLER

Mumar

Küçükbaş hayvanların baş, ayak ve sakatları ile yapılan bir yemek çeşididir.

Gutilik

Bir içli köfte türüdür.

Helise

Et, dövülmüş buğday ve biberden yapılan bir yemek türüdür.

Meyre

Dövülmüş buğday, ayran veya yoğurt, nane ve nohut ile yapılır.

TATLILAR

Kuliçe

Ceviz içi, elma ve yumurta ile yapılan bir tatlı çeşididir.

Şirani

Pekmez, tuz, un ve yağ ile yapılır.

Gezu

Meşe ağacı yaprakları üzerine düşen reçine benzeri maddenin öğütülüp çeşitli işlemlerden geçirilmesiyle hazırlanan bir tatlı çeşididir. Sadece Şırnak bölgesinde bulunan gezumun

toplama mevsimi yaz aylarıdır.

Ürün iki hafta süren eğlencelerle toplanır.

Kadgi Difse

Pekmez, ceviz, kepekli un, çekirdeksiz üzüm, şeker ve tuzla yapılan şerbetli bir hamur tatlısıdır.

Perde pilavı

Kuliçe

Kenger otu

(Gundelia tournefortii) Nisan-Mayıs aylarında çiçek açan, 40-50 cm yüksekliğinde, sütlü, dikenli ve otsu bir bitkidir. Şırnak'ta kenger yoğurda katılarak yenir.

Cizre ve Silopi ilçelerinde yüksek kaliteli üzüm ve nar yetiştirilir.